

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Obdo/72/2022
Identifikačné číslo spisu:	5722200839
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Hullová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5722200839.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hullovej a členiek senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci navrhovateľa Železnice Slovenskej republiky, so sídlom Klemensova 8, 813 61 Bratislava, IČO: 31 364 501, proti odporcovi A.En. Slovensko s.r.o., so sídlom Dúbravca 5, 036 01 Martin, IČO: 36 399 604, zastúpenému ULC Čarnogurský s.r.o., so sídlom Tvarožkova 5, 814 99 Bratislava, IČO: 35 975 016, o nariadenie neodkladného opatrenia, o dovolaní odporcu proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 14Cob/78/2022-214 zo dňa 14.07.2022, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Navrhovateľ má proti odporcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 17Cb/14/2022-47 zo dňa 18.03.2022 uložil odporcovi povinnosť zrušiť žiadosť smerujúcu k ukončeniu distribúcie elektriny a vyradeniu odberných miest navrhovateľa z bilančnej skupiny odporcu, ktorú odporca zaslal prevádzkovateľom distribučnej sústavy (Stredoslovenská distribučná, a.s., Západoslovenská distribučná, a.s. a Východoslovenská distribučná, a.s.) a naďalej riadne plniť všetky svoje povinnosti podľa Zmluvy o združenej dodávke elektriny č. 9096/2021/5400/025 zo dňa 3.11.2021 v znení Dodatku č.1. V prípade, ak vzhľadom na termín, ku ktorému požiadal odporca prevádzkovateľov distribučnej sústavy o ukončenie distribúcie elektriny a vyradenie odberných miest navrhovateľa z bilančnej skupiny odporcu, už nie je objektívne možné zrušenie žiadosti, odporca je povinný vykonať všetky úkony potrebné pre zabezpečenie riadneho plnenia všetkých povinností vyplývajúcich mu zo Zmluvy o združenej dodávke elektriny č. 9096/2021/5400/025 v znení Dodatku č. 1. Zároveň navrhovateľovi priznal proti odporcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že navrhovateľ podal návrh na nariadenie neodkladného opatrenia pre potrebu bezodkladne upraviť pomery medzi stranami sporu v

zmysle § 326 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Súd skúmal, či je osvedčená existencia právneho vzťahu medzi sporovými stranami a či navrhovateľom tvrdené a osvedčované skutočnosti odôvodňujú potrebu neodkladnej úpravy pomerov.

3. Existenciu právneho vzťahu medzi sporovými stranami mal súd osvedčenú Zmluvou o združenej dodávke elektriny č. 9096/2021/5400/025 zo dňa 3.11.2021 (ďalej aj „zmluva“) v znení Dodatku č. 1, ktorou bol medzi navrhovateľom a odporcom založený obchodno-záväzkový vzťah v zmysle § 261 ods. 2, 3 písm. d/ a ods. 4 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej aj „Obch. zák.“), pričom zmluva bola uzavretá podľa zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, na ktorú sa vzťahujú aj príslušné ustanovenia zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní. Predmetom zmluvy podľa čl. II. bodu 2. 3. je záväzok odporcu (ako dodávateľa) počas trvania zmluvy dodávať do odberných miest navrhovateľa (ako odberateľa) elektrickú energiu, zabezpečiť distribúciu elektriny, regulované distribučné služby do prevádzky distribučnej sústavy, ku ktorej sú odberné miesta odberateľa pripojené, zabezpečiť ostatné služby a prevziať zodpovednosť za odchýlku odberateľa v celom rozsahu za všetky odberné miesta odberateľa. Potreba nariadenia navrhovaného neodkladného opatrenia/neodkladnej úpravy pomerov strán vyplýva zo skutočnosti, že odporca ako dodávateľ elektrickej energie oznámil navrhovateľovi listom zo dňa 11.03.2022 nemožnosť plnenia a zánik jeho povinnosti plniť zo zmluvy. Súčasne potreba nariadenia navrhovaného neodkladného opatrenia bola osvedčená aj listami zo dňa 15.03.2022, ktoré navrhovateľovi zaslali spoločnosti Západoslovenská distribučná, a.s., Východoslovenská distribučná, a.s. a Stredoslovenská distribučná, a.s., z ktorých mal súd osvedčené, že odporca ako zmluvný partner navrhovateľa žiadal spoločnosti o vyradenie odberných miest zo svojej bilančnej skupiny ku dňu 18.03.2022. Uvedené znamená, že od 19.03.2022 odporca (ako dodávateľ elektriny pre navrhovateľa) nebude do odberných miest dodávať elektrinu, zabezpečovať distribúciu a súvisiace služby a ani preberať zodpovednosť za odchýlku odberných miest. Z listu odporcu adresovaného navrhovateľovi zo dňa 11.03.2022 nie je zrejmé, ako konkrétne skutočnosť (ozbrojený konflikt na území Ukrajiny) znemožnil a znemožňuje dodávky elektriny z Ukrajiny a činí plnenie zmluvy nemožným (§ 575 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka - ďalej aj „OZ“), keď aj po začatí ozbrojeného konfliktu dňa 24.02.2022 (až do termínu podania návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia) odporca dodával navrhovateľovi elektrickú energiu, pričom v liste odporcu neuviedol, prečo plnenie zo zmluvy ďalej nie je možné ani za sťažených podmienok, resp. za zvýšených nákladov alebo prostredníctvom tretej osoby. Odporcom tvrdená skutočnosť ohľadne začatia ozbrojeného konfliktu na Ukrajine potom bez ďalšieho neznemožňuje odporcovi plniť dodávky elektriny od svojho zmluvného partnera, pretože odporca v liste nijako nezrejmil, ako udalosť vojnového konfliktu, ktorý začal na Ukrajine dňa 24.02.2022, zmarila plnenie predmetu zmluvy, uzavretej medzi navrhovateľom a odporcom.

4. Medzi stranami sporu prebehli viaceré stretnutia, ktorých predmetom bola situácia na trhu s elektrickou energiou a možnosť upraviť zmluvnú cenu. Argumentáciu navrhovateľa v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, že ak by bol navrhovateľ pristúpil na zvýšenie ceny, odporca by mal naďalej záujem o plnenie zmluvy, súd prvej inštancie považoval za opodstatnenú. Rovnako považoval za dôvodné stanovisko navrhovateľa, že plnenie pre odporcu sa nestalo objektívne nemožným. Odporca v liste zo dňa 11.03.2022 neargumentoval skutočnosťou, že jeho zmluvný partner so sídlom na Ukrajine by mu oznámil, že svoje povinnosti zo zmluvy uzavretej s odporcom nemôže plniť. Z predložených listinných dôkazov mal súd prvej inštancie osvedčenú existenciu a dôvodnosť nároku navrhovateľa, ktorému sa má neodkladným opatrením poskytnúť ochrana. Navrhovateľ poskytol kvalifikované tvrdenia tak v rovine skutkovej, ako aj právnej, ktoré dostatočne podporil doloženými listinnými dôkazmi, z ktorých vyplývali skutočnosti aj vo vzťahu k nároku navrhovateľa (navrhovanej úprave pomerov v zmysle § 325 ods. 2 písm. d/ CSP), pričom navrhované neodkladné opatrenie neodporuje § 561 ods. 1 OZ podľa ktorého, ak možno záväzok splniť viacerými spôsobmi, má právo voľby dlžník, ak nebolo dohodnuté inak, pričom od vykonanej voľby nemožno odstúpiť. Ide o tzv. alternatívne plnenie, ktoré navrhovateľ navrhovaným neodkladným opatrením požaduje pre prípad, ak vzhľadom na termín, ku ktorému požiadal odporcu prevádzkovateľov distribučnej sústavy o ukončenie distribúcie elektriny a vyradenie odberných miest navrhovateľa z bilančnej skupiny odporcu, už nebude objektívne možné zrušenie žiadosti a odporca bude povinný vykonať všetky úkony potrebné pre zabezpečenie riadneho

plnenia všetkých povinností vyplývajúcich mu zo zmluvy zo dňa 3.11.2021 v znení Dodatku č. 1. Keďže neodkladným opatrením možno dosiahnuť trvalo úpravu medzi stranami (vychádzajúc z doby účinnosti zmluvy do konca roku 2022) a keďže navrhnuté neodkladné opatrenie konzumuje vec samu, súd prvej inštalácie neuložil navrhovateľovi povinnosť podať v určitej lehote žalobu vo veci samej (§ 336 ods. 1 CSP).

5. O odvolaní odporcu rozhodol Krajský súd v Žiline uznesením č. k. 14Cob/78/2022-214 zo dňa 14.07.2022, ktorým uznesenie súdu prvej inštalácie potvrdil a navrhovateľovi priznal proti odporcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

6. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, pričom vychádzal z § 329 ods. 2 CSP, podľa ktorého pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštalácie. Vo vzťahu k odvolacím dôvodom odporcu uviedol, že základom jeho rozhodnutia je aplikácia § 387 ods. 2 CSP, keďže sa v celom rozsahu stotožnil so závermi súdu prvej inštalácie, vyjadrenými v odôvodnení napadnutého uznesenia, a v podrobnostiach na ne odkázal. Základnými podmienkami pre vyhoviecie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bolo hodnoverné opísanie skutočností odôvodňujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť súdna ochrana a uvedenie skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov, resp. obavu, že exekúcia bude ohrozená. Súd prvej inštalácie vyhodnotil zákonné podmienky návrhu navrhovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia podľa § 326 ods. 1 CSP zákonným spôsobom a jeho výsledkom bol záver o ich osvedčenosti.

7. Odvolací súd poukázal na to, že nosnou odvolacou argumentáciou odporcu bola nemožnosť plnenia odporcu s poukazom na § 575 ods. 1, 2 OZ v spojení s § 352

ods. 1 Obch. zák. Podľa názoru odvolacieho súdu bol skutkový a právny stav (pre účely nariadenia neodkladného opatrenia) posúdený súdom prvej inštalácie v dostatočnom rozsahu, vrátane pripojenej korešpondencie, najmä listu zo dňa 11.03.2022. Odvolací súd poukázal

na záver súdu prvej inštalácie, ktorý konštatoval, že v liste zo dňa 11.03.2022 nebola uvedená skutočnosť, že dňa 24.02.2022 začal ozbrojený konflikt na území Ukrajiny, ktorý znemožnil a znemožňuje dodávky elektriny z Ukrajiny, a ani to, ako konkrétne práve táto skutočnosť učinila plnenie zo zmluvy nemožným, a to aj s poukazom na to, že po začatí ozbrojeného konfliktu dňa 24.02.2022 (až do termínu podania návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia) odporca dodával navrhovateľovi elektrickú energiu, pričom v uvedenom liste nevysvetlil, prečo plnenie z predmetnej zmluvy nie je možné ani za sťažných podmienok,

resp. za zvýšených nákladov alebo prostredníctvom tretej osoby. V zhode s týmto záverom súdu prvej inštalácie odvolací súd konštatoval, že z listu zo dňa 11.03.2022 vyplýva, že odporca si povinnosť riadne plniť, a to aj po začatí ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny

dňa 24.02.2022, keďže žalovaný ani po začatí ozbrojeného konfliktu netvrdil, že svoj záväzok zo zmluvy nemohol plniť. Potom bez ďalšieho nebolo možné osvojiť si tvrdenie odporcu,

že je to práve ozbrojený konflikt na Ukrajine, ktorý mu znemožňuje plniť dodávky elektriny navrhovateľovi. Medzi stranami sporu prebehli viaceré stretnutia, ktorých predmetom bola situácia na trhu s elektrickou energiou a tiež snaha odporcu upraviť vo vzťahu k navrhovateľovi cenu dohodnutú na základe zmluvy. Odporca žiadal navrhovateľa o zmenu zmluvy, pričom pokiaľ by záväzky zo zmluvy skutočne zanikli (ako to tvrdil odporca v liste adresovanom navrhovateľovi), potom by nebolo možné k zmluve uzavrieť ani dodatok, ktorého predmetom by bolo navýšenie ceny, keď podľa navrhovateľa ešte na stretnutí dňa 14.03.2022 odporca vyjadril ochotu ďalej rokovať o cene a určil „deadline“ na prijatie rozhodnutia do 16.03.2022.

8. Vo vzťahu k ďalšiemu odvolaciemu dôvodu odvolací súd považoval za podstatné zvýrazniť odvolaciu argumentáciu odporcu v časti tvrdenia o odstúpení navrhovateľa od zmluvy, datovaného dňa 21.03.2022 (založené je v spise na č. l. 96), kedy zmluva medzi navrhovateľom a odporcom mala skončiť svoju platnosť. V tejto súvislosti poukázal na zmluvné dojednanie v zmluve zo dňa 3.11.2021 (článok XII. bod 12.7.), z ktorého vyplýva, že odstúpenie od zmluvy bude účinné dňom jeho doručenia druhej zmluvnej

strane, pričom odstúpenie musí byť podpísané oprávnenou osobou, inak je neplatné. V zmysle bodu 12.8 zmluvy po odstúpení od zmluvy je dodávateľ povinný počkať si tak, aby sa zabránilo škode bezprostredne hroziacej odberateľovi ukončením plnenia podľa tejto zmluvy, prípadne minimalizovať straty a za tým účelom vykonať všetky potrebné opatrenia, vrátane poskytnutia písomnej informácie odberateľovi o všetkých skutočnostiach nevyhnutných pre zabránenie vzniku škody. Odvolací súd poukázal na to, že odporca v odvolaní ako dôkaz označil odstúpenie od zmluvy vyhotovené navrhovateľom, avšak také odstúpenie k svojmu odvolaniu nepriložil a neuviedol ani dátum doručenia ním tvrdeného odstúpenia od zmluvy. S poukazom na uvedené potom nebolo možné argumentáciu odporcu vyhodnotiť ako takú, ktorá by mala vplyv na vecnú správnosť záverov vyslovených v napadnutom rozhodnutí.

9. Pokiaľ odporca v odvolaní nemožnosť plnenia viazal výlučne na dodávky z Ukrajiny, tak z argumentácie odporcu v odvolaní a vo vyjadreniach - vo väzbe na zmluvu uzavretú s navrhovateľom - nevyplýva, že jeho povinnosť na dodávky je naviazaná výlučne na dodávky elektriny z Ukrajiny. Vo vzťahu k tomu absentuje argumentácia v rovine osvedčenia takýchto tvrdení odporcu. Za tejto situácie potom ďalšiu odvolaciu argumentáciu odporcu v rovine tvrdených uzavretých zmlúv navrhovateľom dňa 21.03.2022 s tromi dodávateľmi ZSE, a.s., SSE, a.s. a VSE, a.s., ktoré nadobudli účinnosť dňa 22.03.2022, nebolo možné vyhodnotiť ako takú, ktorá by mala vplyv na vecnú správnosť záverov rozhodnutia súdu prvej inštancie.

10. Z listu odporcu zo dňa 11.03.2022 (okrem iného) vyplýva tvrdenie o uzavretí zmluvy odporcu s tretím subjektom dňa 28.01.2022, pričom odporca zároveň uviedol, že trh s elektrinou ako komoditou (ktorú vzhľadom na jej fyzikálne vlastnosti nie je možné skladovať v relevantných objemoch na Slovensku a v Európskej únii) bol a je postihnutý zníženou likviditou komodity. Napriek týmto skutočnostiam nemožno konštatovať relevantnosť tejto argumentácie odporcu vo vzťahu k tvrdenej nemožnosti plnenia z jeho strany výlučne voči navrhovateľovi, ak nebolo preukázané, že rovnaký prístup odporcu bol voči všetkým jeho odberateľom.

11. K námietke odporcu v odvolaní, že napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie je arbitrárne, odvolací súd s poukazom aj na rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ÚS SR“) konštatoval, že po vykonaní odvolacieho prieskumu neboli zistené skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že závery súdu prvej inštancie by boli extrémne nelogické so zreteľom na osvedčené skutkové a právne skutočnosti. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožniť s procesným úspechom strany, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok. Za arbitrárne sa považujú len tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

12. Súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým zisteniam a právnomu záveru o naplnení kumulatívnych podmienok pre nariadenie neodkladného opatrenia, pričom odvolací súd nenašiel žiadny dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchýliť. S poukazom na uvedené odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o nariadení neodkladného opatrenia, ako aj v závislom výroku o trovách prvoinštančného konania.

13. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal odporca (ďalej aj „dovolaateľ“) dovolanie, v ktorom navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“) napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne, aby napadnuté uznesenie zmenil a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol a odporcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, t. j. že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, t. j. že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

14. Dovolateľ uviedol, že dovolanie je prípustné, pretože neodkladné opatrenie konzumuje vec samu. V článkoch II., III. a IV. poukázal na rozhodný skutkový stav, procesnú históriu a právne posúdenie veci. Uviedol, že dňa 3.11.2022 uzavrel s navrhovateľom Zmluvu o združenej dodávke elektriny č. 9096/2021/5400/025, ktorej predmetom bolo dodávanie elektrickej energie odporcom pre navrhovateľa v období od 1.01.2022 do 31.12.2022.

Oporca zabezpečil dodávku elektrickej energie od producentov z Bieloruska, avšak v dôsledku politických rozhodnutí nebolo možné elektrickú energiu doviesť na územie Slovenska cez Poľsko, pretože poľský správca rozvodnej siete odmietol uzavrieť dohodu o prenose elektrickej energie z Bieloruska cez Poľsko na Slovensko. Z tohto dôvodu odporca dohodol prenos zazmluvnenej elektrickej energie z Bieloruska cez územie Ukrajiny

až na Slovensko. Následne, počas obdobia január až február 2022 odporca dodával navrhovateľovi elektrickú energiu z Bieloruska cez územie Ukrajiny a malú časť elektrickej energie dodával z vlastných elektrární na území Slovenska. Dňa 24.02.2022 začal vojnový konflikt na území Ukrajiny, v dôsledku čoho bolo znemožnené, aby elektrická energia bola prenášaná z územia Ukrajiny na Slovensko. Krajský súd v Žiline ako súd odvolací rozhodol o odvolaní odporcu proti uzneseniu o nariadení neodkladného opatrenia, pričom v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že základom jeho rozhodnutia je aplikácia § 387 ods. 2 CSP, keďže sa v celom rozsahu stotožnil so závermi súdu prvej inštancie a v podrobnostiach na ne odkázal. S uvedeným právnym záverom odvolacieho súdu sa nemožno stotožniť a uznesením odvolacieho súdu došlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorým súd znemožnil odporcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zároveň - podľa názoru odporcu - môže ísť aj o vadu konania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, pretože rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo

od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

15. Za porušenie práva na spravodlivý proces považoval postup odvolacieho súdu, ktorý nesprávne vyhodnotil označené dôkazy odporcu, ako aj skutkový a právny stav. K pochybeniu odvolacieho súdu došlo tým, že tento neaplikoval relevantné ustanovenia o nemožnosti plnenia a nevzal do úvahy existenciu vyššej moci. Podľa názoru odporcu bola naplnená skutková podstata § 575 ods. 1 OZ v spojení s § 352 ods. 2 Obch. zák. Po vzniku vojenského konfliktu na Ukrajine odporca stratil faktické aj právne možnosti na plnenie zmluvy. Ukrajinské orgány jednostranným rozhodnutím znemožnili dodávanie elektriny cez hranicu Bielorusko-Ukrajina a odpojili ukrajinskú elektrickú sústavu od slovenskej elektrickej sústavy. Udialo sa tak krátko po začatí vojnového konfliktu na Ukrajine (24.02.2022), čo predstavuje zásah (udalosť) vyššej moci. Z tohto dôvodu po 24.02.2022 odporca nemohol pokračovať v importe elektriny z Bieloruska cez ukrajinské územie. Aj napriek vojne na Ukrajine sa odporca snažil nakúpiť potrebnú elektrickú energiu na území Európskej únie, avšak za podstatne vyššiu cenu. Elektrickú energiu sa odporcovi podarilo nakúpiť vždy iba na obdobie jedného dňa, keď odporca večer nakúpil na trhu s elektrinou uvoľnené kapacity na nasledujúci deň. Z dlhodobého hľadiska však nie je možné nakupovať elektrinu vždy iba večer daného dňa na nasledujúci deň, naviac z množstva, ktoré sa náhodne uvoľní. V dôsledku uvedených skutočností odporca skonštatoval, že nie je možné dodávať navrhovateľovi elektrickú energiu v dohodnutom množstve a za dohodnutú cenu do konca kalendárneho roka, a to ani za vyššiu cenu, pretože na trhu taká elektrina nie je k dispozícii. Rovnako odporca požiadal dňa 11.03.2022 všetky tri distribučné spoločnosti o vyradenie navrhovateľa z bilančnej skupiny odporcu, pričom následne dňa 21.03.2022 navrhovateľ uzavrel nové zmluvy o združenej dodávke elektriny s tromi dodávateľmi. Pre správne zistenie skutkového a právneho stavu je nevyhnutné, aby súd ustálil otázku nemožnosti plnenia odporcu vzhľadom na existenciu vis maior a preukazovanie plnenia povinností v zmysle zmluvy. Po vyradení odberných miest navrhovateľa z bilančnej skupiny odporcu sa výrok I. uznesenia súdu prvej inštancie stal nevykonateľným. Rovnako aj výrok II. uznesenia súdu je nevykonateľný, keďže odporca neustále vykonáva úkony potrebné pre zabezpečenie riadneho plnenia všetkých povinností vyplývajúcich mu zo zmluvy v znení Dodatku č. 1, avšak nie je zodpovedný za skutočnosť, že v dôsledku vyššej moci nemôže dodávať elektrinu. Všetky ostatné zmluvné povinnosti si odporca plní. Povinnosť dodávať elektrinu mu zanikla v dôsledku ustanovenia § 575 ods. 1 OZ. Jedná sa o klasický prípad dodatočnej nemožnosti plnenia zmluvy. Dodávka elektrickej energie v zmysle zmluvy sa v dôsledku vyššej moci (vojnového konfliktu na

Ukrajine) stala nemožnou. K problematike nemožnosti plnenia v dôsledku vis maior poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co/414/2014, rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/130/2018 a rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 11S/115/2017.

16. Dovolateľ ďalej poukázal na to, že navrhovateľ dňa 21.03.2022 vystavil odstúpenie od zmluvy, ktoré bolo následne odporcovi doručené, pričom navrhovateľ vo svojom vyjadrení zo dňa 15.05.2022 nepoprel skutočnosť vystavenia odstúpenia od zmluvy a jeho doručenia odporcovi. Z uvedeného je zrejmé, že navrhovateľ si neželá, aby odporca plnil akékoľvek povinnosti zo zmluvy. Navrhovateľ neosvedčil dôvodnosť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vo vzťahu k predmetu sporu, nakoľko pred odstúpením od zmluvy vytvoril situáciu, „pri ktorej žiadna exekúcia z titulu zmluvy nie je možná“. Navrhovateľ tiež uzavrel zmluvy o dodávke elektrickej energie s troma inými dodávateľmi, ktorí v súčasnej dobe navrhovateľovi elektrickú energiu dodávajú, takže nie je možné, aby súd bezodkladne upravoval pomery s odporcom, keď navrhovateľ si svojvoľne a sám upravil pomery s troma inými dodávateľmi elektrickej energie. Navrhovateľ sám svojím konaním (odstúpením od zmluvy) znemožnil odporcovi, aby mu dodával elektrickú energiu. Keďže navrhovateľ uzavrel zmluvy o dodávke elektrickej energie s inými dodávateľmi, je zrejmé, že žiadne právo navrhovateľa nie je ohrozené a ide o bezúspešné uplatnenie práva. Dôvody poskytnutia ochrany nariadením neodkladného opatrenia netrvajú a sú dané dôvody na jeho zrušenie.

17. K dovolaniu odporcu zaslal navrhovateľ písomné vyjadrenie, v ktorom navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol alebo zamietol. Uviedol, že sa stotožňuje s výrokovou časťou napadnutého uznesenia, ako aj s jeho odôvodnením. Z obsahu dovolania nevyplýva, v čom má spočívať nesprávny procesný postup súdu, ktorým mal odporcovi znemožniť uskutočňovať jemu patriace procesné práva, pričom nie je ani zrejmé, o ktoré procesné práva by sa malo jednať. Dovolateľ v dovolaní tiež nešpecifikoval žiadnu právnu otázku, ktorá by v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená.

18. Navrhovateľ nesúhlasil s tvrdením odporcu, že „vzhľadom na skutočnosť, že v priestore Európskej únie nie je dostatok elektrickej energie, aby mohla byť na základe dlhodobého (ročného) kontraktu dodávaná tretej osobe, zabezpečil žalovaný dodávku elektrickej energie od producentov z Bieloruska“. Poukázal na to, že skutočnosť, že pôjde o ročný kontrakt, bola navrhovateľom deklarovaná už v samotnom verejnom obstarávaní, pričom pri vysvetľovaní ponuky nedošlo zo strany odporcu k namietaniu stanovenej podmienky. Navyše, táto skutočnosť odporcovi zjavne nevadila v decembri 2021, kedy s navrhovateľom dňa 29.12.2021 uzavrel Dodatok č. 1 k zmluve, predmetom ktorého bola úprava jednotkových cien elektriny podľa jednotlivých tarifných pásiem. Na vyvrátenie tvrdenia odporcu navrhovateľ predložil Zmluvu o združenej dodávke elektriny č. 7693/2020/5400/025 zo dňa 30.11.2020, uzavretej so spoločnosťou MAGNA ENERGIA, a.s. ako dodávateľom, ktorej predmetom je dodávka a distribúcia tzv. „netrakčnej“ elektriny do odberných miest navrhovateľa po dobu dvoch rokov, pričom túto zmluvu dotknutý dodávateľ plní za dohodnutú cenu aj v súčasnosti. S výnimkou 3,8% zvýšenia ceny (z dôvodu zvýšenia nákladov za prevzatie zodpovednosti za odchýlku) uvedená spoločnosť navrhovateľovi riadne dodáva elektrickú energiu za ceny kontrahované v roku 2020, a to bez akéhokoľvek prerušenia a bez ďalších nárokov na zvýšenie ceny, napriek turbulentnej situácii na trhu s elektrinou v tomto roku.

19. Navrhovateľ nesúhlasil ani s tvrdením odporcu v odseku 25 dovolania, podľa ktorého „v dôsledku politických rozhodnutí však nebolo možné túto elektrickú energiu doviezť na územie Slovenska cez Poľsko, pretože poľský správca rozvodnej siete odmietol uzavrieť dohodu o prenose elektrickej energie z Bieloruska cez Poľsko na Slovensko“. Táto informácia bola zo strany odporcu prezentovaná navrhovateľovi v rámci rokovaní o navýšení ceny, prebiehajúcich pred samotným odstúpením od zmluvy. Napriek výzve navrhovateľa na preukázanie týchto skutočností napr. predložením príslušných potvrdení zo strany Poľskej republiky nebol zo strany odporcu predložený žiaden takýto dôkaz. Toto tvrdenie nepodložil odporca dôkazom ani v rámci podaného dovolania.

20. K tvrdeniam, že dodávka elektrickej energie v zmysle zmluvy sa v dôsledku vyššej moci (vojnový konflikt na Ukrajine) stala nemožnou a „z dlhodobého hľadiska nie je možné počas jedného roka nakupovať elektrinu vždy iba večer daného dňa na nasledujúci deň, navyše z množstva, ktoré sa náhodne uvoľní“ navrhovateľ uviedol, že daná situácia vznikla

len z dôvodu špekulatívneho konania odporcu. Navrhovateľ s ním uzavrel zmluvu v čase, keď skutočnosti, na ktoré sa odporca v každom podaní a stupni konania odvoláva, ešte nenastali a keby vtedy odporca zabezpečil plnenie svojho záväzku voči navrhovateľovi nákupom potrebného množstva elektrickej energie pre celé zmluvne dohodnuté obdobie

(ako to napríklad urobila spoločnosť MAGNA ENERGIA, a.s.), nedošlo by k vzniku súčasnej situácie. Odporca vykonáva svoju činnosť ako podnikateľ samostatne vo vlastnom mene a ak je dôsledkom jeho konania porušenie zmluvne dohodnutých záväzkov, je povinný znášať dôsledky, ktoré v súvislosti s týmito jeho konaniami nastanú. Dodávka elektriny sa nestala nemožnou z dôvodu vzniku vojnového konfliktu dňa 24.02.2022 tak, ako to tvrdí odporca. Dôsledkom bolo len to, že došlo k ukončeniu plnenia zo strany jeho zmluvného dodávateľa, avšak plnenie v zmysle zmluvy zo strany odporcu pokračovalo až do 18.03.2022.

21. K odstúpeniu od zmluvy navrhovateľ uviedol, že sa pokúšal doručiť oznámenie o odstúpení odporcovi osobne dňa 21.03.2022, avšak odporca predmetný dokument odmietol prevziať. Navrhovateľ preto pristúpil k doručovaniu oznámenia o odstúpení prostredníctvom poštového podniku.

22. Zmluvy o dodávke elektrickej energie s troma inými dodávateľmi nadobudli účinnosť dňa 22.03.2022, teda v období od 19.03.2022 do 21.03.2022 navrhovateľ nemal žiadneho dodávateľa elektriny, čím bezodkladnosť úpravy pomerov medzi navrhovateľom a odporcom bola nevyhnutná. K tvrdeniam odporcu k postaveniu nových troch dodávateľov, ktorí podľa neho mali postavenie tzv. dodávateľa poslednej inštancie, navrhovateľ uviedol,

že predmetné zmluvy boli uzavreté s vyššie špecifikovanými dodávateľmi elektrickej energie, avšak nie ako s dodávateľmi poslednej inštancie. Odporca sa svojím konaním pokúsil zbaviť svojho záväzku len voči navrhovateľovi, nie však voči ostatným svojim odberateľom,

čím neboli splnené podmienky pre postup podľa § 18 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike. Navrhovateľ preto oslovil vyššie špecifikovaných dodávateľov elektrickej energie a podpísal s nimi zmluvy o združenej dodávke elektrickej energie na preklenovacie obdobie, t. j.

do obstarania nových dodávateľov, pretože to boli najväčšie a zavedené spoločnosti na trhu, čím chcel minimalizovať riziko možného nedodania elektrickej energie a tým možného obmedzenia železničnej dopravy, vykonávanej vo verejnom záujme. Zmluvy boli uzavreté na tri mesiace a v súčasnosti navrhovateľovi dodáva trakčnú elektrickú energiu spoločnosť Stredoslovenská energetika, a.s. na základe zmluvy uzavretej dňa 17.06.2022. K argumentácii odporcu o nevykonateľnosti neodkladného opatrenia navrhovateľ opätovne zdôraznil, že k zániku zmluvy a z nej vyplývajúcich záväzkov nedošlo v čase podania návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia (16.03.2022), a preto konanie navrhovateľa bolo dôvodné.

23. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas, na to oprávnenou osobou, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpenou v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania pred samotným vecným prejednaním dovolania najskôr skúmal, či je dovolanie procesne prípustné.

24. Podľa ustanovenia § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

25. Podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

26. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

27. Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené primárnym záverom dovolacieho súdu o prípustnosti dovolania a až následným sekundárnym záverom, týkajúcim sa jeho dôvodnosti. Z vyššie citovaných zákonných ustanovení, upravujúcich otázku prípustnosti dovolania, je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať vecným prejednaním dovolania, musia byť splnené podmienky prípustnosti dovolania vyplývajúce z § 420 alebo § 421 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, t. j., aby (okrem iného) dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

28. Pri skúmaní prípustnosti dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky vychádzal z toho, že dovolaním je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, vydané v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom práve povaha napadnutého rozhodnutia (či sa jedná o rozhodnutie vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí) predstavuje kľúčový aspekt pre posúdenie otázky prípustnosti dovolania.

29. Z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 76/2018, 5Cdo/154/2018, 1Obdo/54/2021) vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení je prípustné dovolanie podľa § 420 CSP len vtedy, ak má charakter rozhodnutia vo veci samej, teda ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu. Takáto situácia môže nastať v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podaného po skončení konania (pri splnení podmienok v zmysle § 325 ods. 1 CSP) alebo v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podaného pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba podľa § 336 ods. 1 CSP. V týchto prípadoch rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia konzumuje vec samu.

30. V posudzovanom prípade dovolací súd súhlasí s názorom odporcu, že dovolaním napadnuté uznesenie, ktorým bolo nariadené neodkladné opatrenie, má povahu rozhodnutia vo veci samej, pretože neodkladné opatrenie konzumuje vec samu. Z návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a ani z obsahu ďalšieho spisového materiálu nevyplýva, že by navrhovateľ podal alebo mienil podať žalobu vo veci samej. Rovnako ani súd prvej inštancie osobitným výrokom podľa § 336 ods. 1 CSP neuložil navrhovateľovi povinnosť podať v určitej lehote žalobu vo veci samej. Z odôvodnenia uznesenia súdu prvej inštancie zo dňa 18.03.2022 vyplýva, že súd prvej inštancie považoval navrhnuté neodkladné opatrenie za také, ktorým možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov medzi stranami, a teda „konzumujúce vec samu“ (ods. 3 odôvodnenia).

31. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu uplatnenému podľa § 420 písm. f/ CSP dovolací súd uvádza, že dovolateľ nijako nekonkretizoval nesprávny procesný postup odvolacieho súdu a ani procesné práva sporovej strany, z ktorých realizácie mal byť týmto postupom vylúčený. Dovolateľ rozhodnutiu odvolacieho súdu vytyka arbitrárnosť, avšak z obsahu dovolania je zrejmé, že v skutočnosti spochybňuje vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia o nariadení neodkladného opatrenia. V podstate tvrdí, že neboli splnené predpoklady pre vyhovieť návrhu navrhovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia, nariadené neodkladné opatrenie nemá oporu v skutkovom stave a bola naplnená skutková podstata pre aplikáciu § 575 ods. 1 OZ v spojení s § 352 ods. 2 Obch. zák., keďže plnenie zo zmluvy, uzavretej medzi navrhovateľom a odporcom, sa stalo nemožným z dôvodu vzniku vojenského konfliktu na Ukrajine dňa 24.02.2022. V skutočnosti teda nejde o námietku nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu, ale o námietku inú, vo väzbe na otázku vecnej správnosti skutkových a právnych záverov, na ktorých dovolací súd (a predtým súd prvej inštancie) založil napadnuté rozhodnutie. Uvedené závery však dovolací súd nie je oprávnený podrobiť meritórnemu dovolaciemu prieskumu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil dovolací súd (§ 442 CSP), keďže v dovolacom konaní dovolací súd nie je oprávnený vykonávať dokazovanie a ani prehodnocovať dôkazy vykonané súdmi nižšej inštancie. Dovolateľom uplatnený dovolací dôvod podľa § 431 CSP v spojení s § 420 písm.

f/ CSP nie je vymedzený tak, ako to vyžaduje zákon, keďže dovolateľ konkrétne neuviedol, v čom spočíva vada zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP, čo predstavuje dôvod na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f/ CSP.

32. Dovolateľ zároveň prípustnosť dovolania vyvodzoval aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, namietajúc nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke nesprávneho právneho posúdenia nemožnosti plnenia z dôvodu vis maior v zmysle § 575 ods. 1 OZ v spojení s § 352 ods. 2 Obch. zák. tvrdiac, že plnenie zo zmluvy zo strany odporcu sa stalo nemožným v dôsledku vojnového konfliktu na Ukrajine dňa 24.02.2022. Dovolací súd upriamuje pozornosť na to, že v posudzovanom prípade nie je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, čo expressis verbis vyplýva z odseku 2 citovaného ustanovenia, podľa ktorého dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP. V danom prípade ide o rozhodnutie odvolacieho súdu v zmysle § 357 písm. d/ CSP (odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia), preto dovolanie proti takémuto rozhodnutiu podľa § 421 ods. 2 CSP nie je prípustné (viď sp. zn. 1Obdo/62/2019, 1Obdo/87/2019, 3Obdo/35/2021, 5Obdo/54/2019).

33. Keďže nie je daná procesná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a tiež z dôvodu uvedeného v odseku 31 odôvodnenia tohto rozhodnutia, dovolací súd dovolanie odporcu odmietol podľa § 447 písm. c/ a písm. f/ CSP. S poukazom na uvedené sa dovolací súd už nezaoberal skúmaním dôvodnosti podaného dovolania.

34. Ako úvahy obiter dictum dovolací súd uvádza, že pokiaľ sa odporca domnieva, že dôvody poskytnutia ochrany nariadeným neodkladným opatrením už netrvajú, má možnosť navrhnúť zrušenie neodkladného opatrenia (§ 334 CSP).

35. V dovolacom konaní úspešnému navrhovateľovi dovolací súd priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti odporcovi, ktorý úspech nemal. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania Najvyšší súd Slovenskej republiky neodôvodňuje (§ 451 ods. 3, veta druhá CSP). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

36. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.